

Віктор ГАЛАСЮК: ПОВЕРТАЄМО ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД ТА УКРАЇНСЬКІ ІНТЕРЕСИ В ЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ! Viktor GALASYUK: LET'S BRING COMMON SENSE AND UKRAINIAN INTERESTS BACK INTO THE ECONOMIC POLICY!

*В економічній політиці держави більше 20 років акцент робився на використанні монетаристських методів макроекономічного регулювання, що не закладало необхідних стимулів для масового впровадження інновацій у сферу матеріального виробництва. А це й призвело до того, що Україна перетворилася на сировинний придаток не лише Заходу, а й Сходу. Зрушення в структурі українського експорту в останні роки свідчать про те, що наша країна все далі й далі віддаляється від глобальних ланцюгів доданої вартості, оскільки питома вага високотехнологічної продукції зменшується, а частка сировинно-аграрного експорту зростає. З питаннями стосовно необхідності корекції державної економічної політики в напрямку модернізації промислового сектора національного господарства, підтримки національного товаровиробника та прискорення процесів зниження енергомісткості виробництва продукції ми звернулися до Голови Комітету ВРУ з питань промислової політики та підприємництва, кандидата економічних наук **Віктора Валерійовича ГАЛАСЮКА**.*

– Економічна програма Радикальної партії Олега Ляшка співзвучна з поглядами таких всесвітньо відомих економістів, як Джозеф Стігліц та Ерік Райнерт, які критично оцінюють модель економічних реформ, що зорієнтована на надання переваги монетарним регуляторам та мінімальну участь держави в регулюванні відтворювальних пропорцій. І це знаходить прояв у конкретних ваших законодавчих ініціативах стосовно стимулювання інноваційних процесів, впровадження протекціоністських заходів, реформування системи державних закупівель. За яких умов такі законодавчі ініціативи зможуть отримати необхідну інституціональну підтримку і стати стрижнем економічної політики уряду, щоб врешті-решт усунути диктат МВФ при виборі пріоритетів подальшого здійснення економічних реформ і посилити їх соціальну спрямованість?

– Ви праві. Ми з Олегом Ляшком та однодумцями повертаємо здоровий глузд в економічну політику. Економіка для людей, розвиток заради добробуту українців – для нас це аксіома. Влада цю аксіому, на жаль, відкидає.

Спостерігаємо мізерні темпи зростання ВВП, які ведуть нас на узбіччя західної цивілізації. Проте навіть зростання ВВП не означає автоматичного підвищення добробуту. Інколи він може не лише виснажувати ресурси, а й погіршувати умови життя.

Виважена економічна політика – передусім соціальний проект. Роль держави – створювати умови для економічного розвитку та давати можливість

людям пожинати його плоди. Швидке економічне зростання та соціальна справедливість – наріжні складові успішної економічної політики.

Темпи розвитку економіки, інвестиційна активність та доходи громадян залежать від тих «професій», пріоритетних видів діяльності, на яких спеціалізується країна. Нам потрібні види діяльності зі зростаючою віддачею – розвинута та диверсифікована промисловість, наукові дослідження й розробки, ІТ та інший хай-тек, креативні індустрії.

Адже спеціалізація на діяльності зі спадною віддачею – «щурачі перегони» за поразкою. Цінова конкуренція на «ідеальних» ринках – шлях до бідності. І це те, що ми бачимо сьогодні, коли близько 66% експортного кошику – сировинні товари (переважно аграрна та металургійна сировина). Аграрна країна без сильної промисловості та сучасної науки приречена на бідність та залежність.

Закордонні радники переконують нас, що головне – відкрити всі ринки та усунути вплив держави. Проте вільна торгівля – двосічна зброя. Країни-виробники вона ще більше піднімає догори, а сировинні економіки знекровлює та послаблює.

Жодна країна світу не стала заможною без тривалого та послідовного захисту власного виробництва. Повному відкриттю ринків має передувати період протекціонізму. Україна його ще не пройшла.

Держава не повинна бути слабкою. Завдання влади – бути архітектором економічної політики в інтересах суспільства. Підтримуючи національного виробника вона має допомагати йому ставати глобально конкурентоспроможним.

Економічна політика – не реформи заради реформ. Не «вільна торгівля» заради похвали іноземних дипломатів. Не відмова від власної промисловості та інвестицій заради державних валютних кредитів. Справжня економічна політика – нарощення м'язів у конкурентній боротьбі за інвестиції, робочі місця та наповнення бюджетів. Ми її вже розпочали.

На сьогодні низка фундаментальних економічних ініціатив РПЛ вже не план, а факт:

- масштабна енергомодернізація через енергосервісні контракти (ЕСКО);
- зниження ЄСВ майже вдвічі (до 22%);
- мораторій на експорт лісу-кругляка на 10 років;
- підняття вивізного мита на металобрухт в 3 рази;
- закон про Експортно-кредитне агентство (ЕКА);
- зняття імпортного мита, ПДВ та акцизу з електромобілей;
- дворічна розстрочка імпортного ПДВ на все виробниче обладнання;
- двократне підняття мінімальної заробітної плати з 1600 до 3200 грн;
- прийняття за основу законодавства про індустриальні парки та нову модель держзакупівель «Купуй українське, плати українцям!».

Плани ще більш амбітні. Недарма ми в РПЛ разом із кращими економістами розробили Антикризовий план розвитку економіки (<https://www.slideshare.net/galasyuk/ss-74324750>) та ПромПакетРеформ (<https://www.slideshare.net/galasyuk/ss-83883025>), зареєстрували в парламенті Проект Постанови №6346 «Про зміну економічної політики держави для захисту національних інтересів, розвитку економіки, подолання масової бідності та підвищення рівня життя громадян України». Їх повноцінне втілення в життя якраз і буде означати перехід до Нової економічної політики в інтересах України та українців.

– Вікторе Валерійовичу, економічна політика урядів Яценюка та Гройсмана у 2014-2017 роках, сформованих нинішньою парламентською більшістю, є свого роду калькою економічної політики, яку почали реалізовувати ще в жовтні 1994. Вона була зорієнтована в першу чергу на співпрацю з МВФ і передбачала отримання траншів фінансової допомоги за умови виконання певного комплексу вимог, які, як правило, супроводжуються погіршенням соціальних стандартів життя переважної більшості громадян. Чому Україні за 23 роки так і не вдалося «зіскочити з голки» МВФ?

– Я переконаний, що нові й нові кредити від МВФ свідчення не успіху економічних реформ, а якраз навпаки. Співпрацюючи з МВФ, Україна швидше піддається сучасному плану Моргентау (деіндустріалізація), а не плану Маршалла (індустріалізація). І через це втрачає виробництво, населення та навіть частину суверенітету.

По-перше, це НЕ ДОПОМОГА на безповоротній основі як та, яку щорічно надає Євросоюз таким країнам, як Польща, Чехія чи Румунія. Це – валютний КРЕДИТ, який потрібно буде повертати з відсотками.

По-друге, навіть якщо розцінювати такі кредити як «допомогу», то це ПАЛІАТИВНА «ДОПОМОГА». Вона не може використовуватись на цілі розвитку: будівництво інфраструктури, розвиток виробництва, впровадження інновацій, створення робочих місць. Транші МВФ ідуть на погашення попередніх боргів, штучну підтримку золотовалютних резервів чи банальне латання бюджетних дірок.

По-третє, СУМИ ФІНАНСУВАННЯ ПРОСТО МІЗЕРНІ. Чотирирічна програма співпраці МВФ з Україною передбачає надання нам протягом 2015-2018 років 17,5 млрд доларів США, тобто близько 4,4 млрд доларів США в середньорічному вимірі. Ця сума зіставна з річним дефіцитом торговельного балансу України й удвічі-втричі менша за середньорічну суму виведення коштів з України в офшори. Просто порівняйте: Польща на постійній основі отримує від ЄС понад 10 млрд євро на рік, і це не кредити, а кошти на будів-

ництво доріг, підтримку малого бізнесу, створення нових робочих місць, регіональний розвиток тощо. У 2007-2013 роках Польща за програмою європейської політики консолідації отримала майже 70 млрд євро, а на 2014- 2020 роки заплановано понад 80 млрд євро, і, повторююся, це не кредити!

По-четверте, в пакеті з позиковим фінансуванням від МВФ іде такий ПАКЕТ УМОВ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ для України, який ставить під питання не тільки наше економічне майбутнє і конкурентоспроможність країни в середньостроковій перспективі, а й суб'єктність та суверенітет у довгостроковій.

По-п'яте, історія інших країн наочно демонструє, що метою має бути НЕ ПРОДОВЖЕННЯ СПІВПРАЦІ З МВФ, а в кінцевому підсумку ПОВЕРНЕННЯ БОРГІВ цій поважній установі та ЗДОРОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК. Для прикладу погляньмо на Польщу, яка з 1990 до 1994 року отримала від МВФ близько 1,8 млрд доларів США. Останній долар із цих коштів було повернуто в 1995. За даними МВФ, середньорічне зростання ВВП Польщі за період фінансування з 1990 до 1994 становило 2,6%. Упродовж наступного десятиліття, коли Польща вже не позичала у МВФ, середньорічний приріст ВВП країни становив понад 4,5%.

Головне – вчасно вирватись, як це зробила, наприклад, Туреччина, що 52 роки була боржником МВФ. З приходом до влади Ердогана вона взяла чіткий курс на позбавлення боргової залежності і у 2013 повернула останній долар МВФ, ставши однією з 11 країн, які повністю погасили свої борги перед цією інституцією. Подивіться на неї сьогодні – як змінилось життя людей, освіта, медицина! Країна перетворилася на потужну індустріальну та економічну силу, з Туреччиною вимушені рахуватися на міжнародній арені.

Аби розставити всі крапки над «і», хочу зазначити, що не виступаю проти співпраці з МВФ. Я вважаю, що тимчасова підтримка цієї організації є своєрідним «рятівним кругом», яким можна скористатись на

Головний редактор журналу Василь Голян і народний депутат Віктор Галасюк

дуже короткій дистанції, але збиратися на ньому в далеку й успішну подорож – безглуздя. Чужий рятівний круг ніколи не замінить власного човна.

Співпраця з МВФ дає змогу «придбати час» для проведення радикальних системних реформ. Якщо ж таких реформ не проводити, продовжуючи «купувати час», як це робить українська влада, то таке «придбання», додатково обтяжене не вигідними умовами, врешті-решт виявляється не лише фінансово несприятливим, а й марнотратним без будь-якого сенсу.

Співпраця з МВФ – це плата українського народу не стільки за об'єктивно складні зовнішні умови, скільки за відсутність у влади «українського плану», за її небажання позбутися старих корупційних схем, контрабанди, за неготовність реально змінювати «правила гри» і проводити власні радикальні реформи.

Нам доведеться навчитися використовувати наявні ресурси на повну, захищати те, що вже маємо, та рухатись догори в ланцюгах створення доданої вартості. Спеціалізуватись на виготовленні продукції, а не експорті сировини. Інакше – вічне боргове рабство, бідність та залежність.

Взагалі-то не можна погоджуватись на заміну однієї залежності на іншу. Критична залежність від Європи чи Китаю не краща за будь-яку іншу. Будемо будувати країну та економіку за своїми правилами, в інтересах українців. Альтернативи немає.

Норвезький професор Райнерт часто згадує прислів'я: «Робіть як англійці роблять, а не що вони кажуть». Нам треба діяти так, як діяли успішні країни, щоб стати такими. А не копіювати те, що вони роблять сьогодні, чи сліпо дотримуватися їхніх порад.

– Радикальна партія Олега Ляшка пропонує альтернативні сценарії проведення реформ, які підкріплені конкретними розрахунками та передовою світовою практикою. Ваш концепт реформ відрізняється від урядового тим, що він зорієнтований насамперед на модернізацію реального сектора економіки. На вашу думку, які першочергові антикризові заходи мають бути відображені в Програмі дій уряду, щоб збільшити внутрішнє споживання промислової продукції та поступово переорієнтувати промисловий сектор із сировинного експорту та непродуктивного імпорту на виробництво продукції з високою доданою вартістю?

– Українська економіка скута міцними лещатами. Вони витискають з країни таланти й робочі руки, сировину й капітал. З одного боку хронічно дефіцитний торговельний баланс. З другого – величезний і постійно зростаючий держборг, переважно валютний. Дуже небезпечна ситуація. Втім, виправити її цілком реально!

Крихітний і на 2/3 сировинний експорт не дає надій на нормалізацію торговельного балансу без масштабних інвестицій та реіндустріалізації, яких поки що навіть на горизонті не видно. Відсотки ж за держборг «з'їдають» сьому частину держбюджету – більше, ніж витрачається на медицину, науку чи освіту! Вже 130 млрд грн на рік (!) йдуть не на інфраструктуру, промисловість та соціальну сферу, а на сплату одних лише відсотків кредиторам держави,

переважно закордонним. Адже майже 2/3 державного й гарантованого державою боргу (який вже сягає 85% ВВП при критично допустимому рівні 60%) – зобов'язання в іноземній валюті.

1-2% економічного «зростання» не здатні стримати «економічного піке», не кажучи вже про зміну траєкторії. Більш того, навіть ці мізерні темпи «зростання» головним чином залежать від цін на сировину на зовнішніх ринках.

Економіка балансує над прірвою, адже валюта приносить не експорт та інвестиції (як це мало б бути), а державні запозичення та грошові трансфери заробітчан. Це хибна, алогічна модель економіки, яка кидає нас, як паперовий кораблик, на справжні рифи.

Історія ця давня. Вже 15 років поспіль ми більше купуємо товарів за кордоном, ніж продаємо туди. «Пробоїна» торговельного балансу – мільярди і навіть десятки мільярдів доларів США щороку. «Діряву діжку» нашої економіки неможливо наповнити «черпачком» кредитів МВФ чи ЄС. Можна лише повноцінно поладити її, впроваджуючи новий економічний курс та масштабну реіндустріалізацію, які ми з Олегом Ляшком і командою РПЛ пропонуємо однодумцям та нав'язуємо опонентам. Зробити головну ставку на залучення інвестицій та створення робочих місць. Щоб люди отримали роботу і гроші. А пенсіонери й ті, хто не можуть працювати, – належні пенсії та соцдопомогу на які можна жити. Відчути ґрунт під ногами й побачити перспективу!

Для цього в Антикризовому плані розвитку економіки ми пропонуємо низку пріоритетних заходів... (див. стор. 5)

– Вікторе Валерійовичу, реальність сьогодення свідчить про те, що в Україні фактично сформувалася компрадорська модель економіки. Її системоутворюючим ядром стало зрощення великого бізнесу й вищої ланки законодавчої та виконавчої влади, яка не заклала фундаменту для розвитку сучасних високотехнологічних виробництв, що наближає нашу країну до Клубу «бананових республік» і переміщує її на периферію глобального інноваційного розвитку. На вашу думку, що стало основною передумовою формування такої моделі економіки і чи можна було цього уникнути?

– В історії не буває «якби». Гадаю, свою роль зіграв і пострадянський «спадок», і соціально-гуманітарний контекст, і короткозорість внутрішніх еліт і зовнішній вплив... Але треба дивитися в майбутнє. Все це можна і треба виправити.

– Один із колишніх президентів нашої країни у своїх мемуарах однією з переваг України (порівняно з більшістю країн Центральної Європи) розглядає те, що в нас у 90-ті роки сформувався великий національний капітал, який забезпечив соціально-економічне піднесення 2000-2004 років. У Польщі немає корпоративних утворень з такою концентрацією капіталу, але країна стала «економічним тигром» Центральної Європи, зокрема завдяки модернізації традиційних виробництв і створенню нових відповідно до загальноєвропейського поділу праці. Чому так стало-

ся, що великий український капітал не забезпечив масового генерування інновацій, а завжди намагався і намагається максимальною мірою присвоювати ренту від видобутку й первинної переробки гірничорудних та паливно-енергетичних ресурсів?

– Бізнес прагматичний. Інвестори шукають шляхи, як більше і швидше заробити. Не можна їх звинувачувати в цьому. Це природа їхньої діяльності. Це нормально. Роль влади – створювати такі «умови гри», щоб узгоджувати бізнес-інтереси з інтересами суспільства та держави.

Поки ж «правила гри», бізнес-клімат в Україні такі, що вигідно мати сировинні бізнес-«одноходовки»: викопав – продав, виростив – продав, зрубав – продав. Ризиків для бізнесу – мінімум, але й потреба в людях, інвестиціях і технологіях теж мінімальна. Це робить економіку примітивною і дрібною. Ми ж через політику РПЛ пропонуємо, як зробити українську економіку диверсифікованою, розвинутою, великою і динамічною.

– Ні для кого не секрет, що низький рівень конкурентоспроможності багатьох видів української продукції і на зовнішньому, і на внутрішньому ринках пов'язаний з високим рівнем її енергомісткості. Чи не є існуюча система енергозабезпечення, мається на увазі і електроенергетика, і паливна промисловість, основною причиною високих енерговитрат при виробництві продукції, наданні послуг і виконанні робіт, яка фактично не забезпечує права вибору виробнику стосовно використання альтернативних джерел енергоспоживання? І взагалі як ви оцінюєте політику нинішнього уряду в паливно-енергетичному комплексі?

– Ми маємо низку системних ініціатив для здобуття енергонезалежності України. Частина з них вже прийнята парламентом.

По-перше, ще в 2015 ми з Олег Ляшком та однодумцями провели в Раді ЕСКО-законодавство. Через шалений опір, недовіру і критику. На сьогодні воно вже успішно працює! Потенціал: утеплення 85 000 дитсадочків, шкіл, лікарень, університетів... + 7 млрд дол. США інвестицій + десятки тисяч нових робочих місць і нові виробництва + економія 1 млрд м³ газу на рік.

Нині через законопроект №7234 ми вибиваємо на енергомодернізацію мінімум 10% від розміру видатків на субсидії. Це на порядок збільшить фінансування «теплих» кредитів та Фонду енергоефективності в порівнянні з бюджетними пропозиціями уряду! 70 млрд грн на субсидії та менше мільярда на енергомодернізацію – це нікуди не годиться.

Щоб відмовитись від імпорту природного газу з 2021 року потрібні не лише стратегії та плани, а потужні податкові стимули та інвестиційні гарантії. Нашою з Олегом Ляшком поправкою до податкового законодавства ми провели нову стимулюючу модель для українського газовидобутку. Розвиваєш нові родовища та збільшуєш видобуток – плати менше податків: 12% та 6% проти нинішніх 29% та 14%!

Ми також внесли в парламент революційний законопроект №6671 про безкоштовне приєднання до

інженерних мереж. Адже корупційне та грабіжницьке приєднання до інженерних мереж – найбільший бар'єр для інвестицій в Україну! Це «залізна завіса» на вхід в українську економіку, яка блокує створення нових виробництв і робочих місць. Ми пропонуємо знижити її раз і назавжди!

Важливою також є інтеграція української енергосистеми з європейською (ENTSO-E). Це енергетична безпека і технологічна незалежність від Росії. Це зростання експорту електроенергії в рази й відчутне здешевлення електроенергії для українських промисловців за рахунок конкуренції постачальників.

Усі ці ініціативи несуть енергетичну незалежність, економічний розвиток та посилення національної безпеки. Низку з них підтримують і в уряді та парламентській більшості.

– З ініціативи Олега Валерійовича Ляшка та вашої було прийнято Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», який мав призупинити вивіз цінної сировини закордон і збільшити її пропозицію на внутрішньому ринку. Практика господарювання показує, що повноцінної імплементації цього законодавчого акту не відбулося: цінна деревина під виглядом дров та заготовок для європіддонів у великих обсягах спрямовується на європейські ринки. Що ж заважає повною мірою реалізувати переваги введення мораторію на експорт необробленої деревини і дати поштовх розвитку вітчизняної деревообробки?

Президент Української асоціації Римського клубу Віктор Галасюк подарував редакції журналу «Економіст» Доповідь Римського клубу

– Насправді мораторій на експорт лісу-кругляка на повну діє лише з початку цього року (вступив у дію 01.11.2015 щодо всіх порід деревини, крім сосни, а мораторій на експорт лісу-кругляка із сосни вступив у силу 01.01.17).

Згідно з наявними в мене даними за перше півріччя 2017 року ми вже маємо «плюс» за всіма основними показниками:

1) ВИРОБНИЦТВО: меблева промисловість: +27%, деревообробна: +17%, паперова: +7% (у дол. США);

2) ЕКСПОРТ: меблі для сидіння: +40% (+\$37 млн), інші меблі: +31% (+\$20 млн), облицювальні листи: +25% (+\$16 млн), столярні вироби: +6% (+\$4 млн), лісоматеріали оброблені +5% (+\$10 млн);

3) ПОДАТКИ: від деревообробної, меблевої та паперової промисловості +5% (у дол. США);

4) КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ: у деревообробну та паперову галузі: 3,1 млрд грн (зростання в 2 рази);

5) ЕКСПОРТ ГАЛУЗІ В ЦІЛОМУ: за статтею «Деревина та вироби з неї» в січні-липні 2017 експортовано \$907 млн проти \$872 млн в аналогічному періоді 2016.

Але чи достатньо цього? Звичайно, ні! Подивіться, які великі перспективи цієї галузі. **Адже при однаковій площі лісів в Україні та Польщі поляки виробляють товарної продукції на 28 млрд доларів США на рік, а ми – лише на \$2,5 млрд.**

Для цього одного мораторію замало. Адже сьогодні на внутрішньому ринку деревини існує низка проблем, вирішення яких забезпечить довгострокове ефективне функціонування не тільки вітчизняної деревообробки, а й усього лісового сектора країни. Йдеться про впорядкування аукціонних торгів, а це означає:

– усунення перекупників, які завищують ціни на необроблений ліс, залишаючи поза конкуренцією вітчизняного виробника;

– виставлення на аукціони всього обсягу деревини, а не 30–40%, як це відбувається нині;

– довгострокові контракти, які гарантуватимуть сировину для вітчизняного деревообробника, обсяг якої варіюватиметься від глибини переробки;

– штрафні санкції за невиконання своїх обов'язків щодо аукціону як продавцями, так і споживачами;

– контроль за виконанням біржових контрактів та впровадження заходів щодо їхнього дотримання.

До речі, відповідний законопроект «Про ринок деревини» за ініціативи Радикальної партії та за участі провідних експертів – представників лісової галузі та деревообробки – вже розроблено на базі Комітету промполітики, який я очолюю, і презентовано громадськості. Найближчим часом він буде остаточно доопрацьований та внесений до парламенту.

Вважаю, що український «деревпром» через правильну держполітику можна змасштабувати в 2-3 рази. Це фактично виведе цю галузь на рівень металургії чи аграрного сектору. **Природні багатства країни можуть нарешті запрацювати на людей.**

– Чому, на вашу думку, Євросоюз прив'язує надання чергової фінансової допомоги до зняття обмежень на експорт необробленої деревини? Це прояв лобізму деревообробників Центральної Європи, які звикли до отримання надприбутків на основі переробки дешевої української сировини?

– У кожного свої інтереси. Всі країни конкурують між собою за ринки, інвестиції, робочі місця, податки, енергетичні та інші ресурси.

Українськими інтересами поки що грають як м'ячем на міжнародній арені. Ситуація з лісом-кругляком наочно це демонструє. З нами вже розмовляють мовою навіть не поради, а ультиматумів. Але вина в цьому не тих, хто грає ззовні, а хто підступно підіграє їм зсередини.

Надзвичайно приємно бачити плоди наших з Олегом Ляшком і командою РПЛ зусиль! Спочатку ніхто не вірив, що нам вдасться встановити мораторій на експорт лісу на 10 років. Потім не вірили, що вдасться його зберегти. Але зберегли всупереч позиції президента, урядовців та іноземних дипломатів! На сьогодні ж європейські інвестори в цій галузі вже по один бік з Україною та українцями, і це чудово! Мільярди додаткових інвестицій, сотні нових виробництв і десятки тисяч робочих місць. Тільки так країна і змінюється на краще. Не скрізь й одразу, а через окремі підприємства, галузі, регіони. Уявіть собі, яким буде ефект, коли Антикризисний план розвитку економіки буде втілений у життя в повному обсязі!

– У сучасних умовах господарювання нарощення потенціалу деревообробки може здійснюватися за трьома основними напрямками: 1) збільшення потужностей деревообробних підприємств; 2) нарощення потужностей на суб'єктах приватного деревообробного підприємництва; 3) створення спільних підприємств з відомими іноземними деревообробними компаніями. На вашу думку, який із цих напрямів зможе в найкоротші терміни забезпечити якісно новий техніко-технологічний рівень розвитку вітчизняної деревообробки і підвищити ефективність господарського освоєння лісоресурсного потенціалу?

– Я переконаний, що майбутнє української деревообробки за приватними інвестиціями, за малим і середнім підприємництвом. Нам потрібні і українські, і міжнародні інвестиції. Головне, щоб саме в нас, в Україні, розміщувались нові виробництва, створювались робочі місця і сплачувались податки! Ця формула розвитку може бути успішно застосована і в інших галузях економіки.

– Дякую за інтерв'ю!

Підготував Василь Голян